

ESIMENE KATSE ÕNNESTUS. Hiina ja Eesti kultuurikoostöö

Eesti muus

HEILI
SIBRIST
Peking-Tallinn

Hiina on magus kui mesi, sest sealne turg on meelelu, honorarid korralikud ning publik on uudishimulik ja võtab esinejaid vastu tulise aplausiga. Samas on tegetmist keerulise publikuga – jutukõmin ja liikumine keset etendust on tavaline. Nagu ka see, et saalis on nii teismelisi kui ka pensionäre, aga samas ka noori peresid koos väikeste lastega, kes võivad oma saginaga kontserdile pitseri jätta.

Hiina on avatud kultuuripoliitikat ajanud vähem kui kolmkümmend aastat. Kuid selle aja on kõik olulised maailmanimed seal juba oma publiku leidnud. Klassikalise muusika austajatele pole võõrad ka Eesti tippnimed: Järvid, kõik kolm – Paavo, Kristjan ja Neeme – ja loomulikult Arvo Pärt, keda näiteks Pekingi Uue Muusika festivali korraldaja ootab väga festivalile aukülaliseks.

Kuid nii nagu paradiisi, pole ka Hiinasse lihtne pääseda, eriti kui soovid esineda ning kuldude ja riskide hajutamiseks teha koostööd. Sa võid mõnda Hiina asutusse helistada, toru otsa saada isegi õige inimese, kes ei räägi peale mandariini ühtegi teist keelt. Kui majast leitakse mõni inglise keele kõneleja, siis pole tal sageli asjast aimugi või pole tal õigust otsustada.

Nii kirjeldab Madis Kolk, Eesti Kontserdi produtsent ja üks Hiinas toimunud Balti muusikafestivali ellukutsuja, asjaajamist Hiinaga. Aga selline «nokk kinni ja saba lahti»-olukord kestis hetkeni, mil Kolk tutvus Hiina kultuuriministeriumi välissuhete osakonna Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia haru ametniku Guan Xiniga, kelle inglise keel on perfektne ning huvi teiste kultuuride. sh eesti

Pekingis esitas C-JAM paar lugu koos Erhude kvartetiga, kellega ka fotol pos

serti. Kuigi vabu kohti oli alati, oli eri suurusega saalide täitumus siiski suurepärase, arvestades, et piletihinnad küündisid 50 euroni ja nagu Guan tunnistab, pole hiinlastel Eestist mitte mingisugustki ettekujutust ega arusaama.

Kui kammerkoori, Arsise ja C-JAMi Pekingi kontsertide vastuvõtt oli väga hea, siis Rein Rannapi oma lausa vapustav. Kuigi iga kontserdi lõpus leidus eestlastega ühispidlile soovijaid, läks suurim autogrammimöll lahti C-JAMi ja Rein Rannapi kontserdi järel.

Näiteks Pekingi kontserdi lõpus jagas Rannap autogramme pea pool tundi ning tema kontserdituuri viimasel kontserdil Guangzhous seis rahvas saalis püsti.

Rannapit Hiinas saatnud Eesti Kontserdi produtsent Svea Ideon-Marks peab Guangzhou esinemist Rannapi parimaks. «Ka esituselt, sest tun-

mängu vastu. «Kümned miljonid inimesed on õppinud või õpivad klaverit. Kui nad huvitava klaverist kui pillist, moodustavad nad ju ka potentsiaalse publiku mulle, kes ma olen ise nii heilooja kui interpret, kes segab poppi ja klassikat. Seepärast oleks Hiina minule suurepärase turg,» selgitab Rannap.

Koostöö jätkub

Guan Xin tunnistab, et tema pole nii pikka autogrammi-soovijate järjekorda, nagu pärast Rannapi kontserti Pekingi rahvusraamatukogu fuajees oli, näinudki. «See oli suur edu ning ületas kõik minu ootused,» tunnistab Guan ja lisab, et Rannap tuleks Hiinasse tagasi kutsuda ning ta võiks esineda koos kas mõne Eesti või Hiina popp-rokkbändiga.

Madis Kolk peab Eesti Kontserdi esimest Hiina-projekti õnnestunuks ja õpetlikuks, sest tegelikult ei osatud

leidnud. Klassikalise muusika austajatele pole võõrad ka Eesti tippnimed: Järvid, kõik kolm – Paavo, Kristjan ja Neeme – ja loomulikult Arvo Pärt, keda näiteks Pekingi Uue Muusika festivali korraldaja ootab väga festivalile aukülaliseks.

Kuid nii nagu paradiisi, pole ka Hiinasse lihtne pääseda, eriti kui soovid esineda ning kuldude ja riskide hajutamiseks teha koostööd. Sa võid mõnda Hiina asutusse helistada, toru otsa saada isegi õige inimese, kes ei räägi peale mandariini ühtegi teist keelt. Kui majast leitakse mõni inglise keele kõneleja, siis pole tal sageli asjast aimugi või pole tal õigust otsustada.

Nii kirjeldab Madis Kolk, Eesti Kontserdi produtsent ja üks Hiinas toimunud Balti muusikafestivali ellukutsuja, asjaajamist Hiinaga. Aga selline «nokk kinni ja saba lahti»-olukord kestis hetkeni, mil Kolk tutvus Hiina kultuuriministeriumi välissuhete osakonna Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia haru ametniku Guan Xiniga, kelle inglise keel on perfektne ning huvi teiste kultuuride, sh eesti kultuuri vastu märgatav.

Rannapi läbilööök

Kaks aastat tagasi külastas Guan ka Eestit ja üllatus, et selline väike riik suudab nii palju erinevat suurepäraselt muusikat luua. «Eesti kultuur pakub meie huvi ka asukoha pärast. Eesti asub põhjas, meie jaoks on iga Euroopa riik erinev ja huvitav. Teil on väga kaunis loodus, see mõjutab teie kultuuri ja kõik see kokku on meie jaoks väga huvitav,» selgitab Guan.

Oktoobri lõpus ja novembri alguses toimuski Eesti ja Hiina koostöös Balti muusikafestival – hiinlastele on Eesti liiga väike, et korraldata ainult Eesti festivali –, kus Eestit esindasid Eesti Filharmoonia Kammerkoor, käsikellade ansambel Arsis, tšellokvartett C-JAM ja soolopianist Rein Rannap.

Pekingi, Shanghai, Guangzhou, Jinani, Xuzhou ja Hongkongi kontserdisaalides andsid eestlased kokku 20 kont-

Pekingis esitas C-JAM paar lugu koos Erhude kvartetiga, kellega ka fotol pos-

serti. Kuigi vabu kohti oli alati, oli eri suurusega saalide täitumus siiski suurepärase, arvestades, et piletihinnad küündisid 50 euroni ja nagu Guan tunnistab, pole hiinlastel Eestist mitte mingisugustki ettekujutust ega arusaama.

Kui kammerkoori, Arsise ja C-JAMi Pekingi kontsertide vastuvõtt oli väga hea, siis Rein Rannapi oma lausa vapustav. Kuigi iga kontserdi lõpus leidis eestlastega ühispiletile soovijaid, läks suurim autogrammimöll lahti C-JAMi ja Rein Rannapi kontserdi järel.

Näiteks Pekingi kontserdi lõpus jagas Rannap autogramme pea pool tundi ning tema kontserdituuri viimasel kontserdil Guangzhous seis rahvas saalis püsti.

Rannapit Hiinas saatnud Eesti Kontserdi produtsent Svea Ideon-Marks peab Guangzhou esinemist Rannapi parimaks. «Ka esituselt, sest tundus, et Rein n-ö lasi endast kõik välja, kuna see oli tema tuuri viimane. Ta tõesti mängis nii, et nahk märg. Pärast esimest lisalugu plaksutati Rein tagasi lavale kolm korda, enne kui ta teise lisaloo esitas. See oli ebatavaline, arvestades, et neil pole lisalood üldse tavaks. Ja pärast teist lisalugu aplodeeriti püsti seistes – see oli uhke vaatepilt.»

Rannap tunnistab, et juba enne Hiinasse minekut oli ta kindel, et just seal asub tema publik, sest hiinlastel pole eelarvamusi. «Euroopas on küllalt palju neid, kes on väga akadeemilise ja konservatiivse vaatega. Nende ettekujutus klassikalise muusika esitamisest on paigas ja võiks öelda, et kivinenud, ning nemad ei võta minu esinemist nii kergelt vastu. Hiinas pole eelarvamusi, siin võtavad inimesed vahetult vastu ja oskavad hinnata emotsiooni, mis ma muusikasse panen.»

Lisaks toetab Rannapi menu ka hiinlaste huvi klaveri-

mängu vastu. «Kümned miljonid inimesed on õppinud või õpivad klaverit. Kui nad huvituvad klaverist kui pillist, moodustavad nad ju ka potentsiaalse publiku mulle, kes ma olen ise nii helilooja kui interpret, kes segab poppi ja klassikat. Seepärast oleks Hiina minule suurepärase turg,» selgitab Rannap.

Koostöö jätkub

Guan Xin tunnistab, et tema pole nii pikka autogrammi-soovijate järjekorda, nagu pärast Rannapi kontserti Pekingi rahvusraamatukogu fuajees oli, näinudki. «See oli suur edu ning ületas kõik minu ootused,» tunnistab Guan ja lisab, et Rannap tuleks Hiinasse tagasi kutsuda ning ta võiks esineda koos kas mõne Eesti või Hiina popp-rokkbändiga.

Madis Kolk peab Eesti Kontserdi esimest Hiina-projekti õnnestunuks ja õpetlikuks, sest tegelikult ei osatud Eestis ennustada ei Hiina publiku maitset, ootusi ega sedagi, et saalides on väga palju koolielikuid. «Tekkinud säde on väga oluline. Rein Rannapi Pekingi kontserdil lahvatas sellest sädemest lausa leek. See on tohutu kogemus, omal kombel õigustab kõike,» nendib Kolk.

Ka Guan Xin peab kogu projekti õnnestunuks ning leiab, et kindlasti peaks koostöö edasi kestma. Veelgi enam, ta nimetab koostööd lumepalliks, mis võiks kasvada aina suuremaks ja suuremaks. «Tahame samm sammu haaval õpetada meie publikut teie muusikat hindama, õpetada tundma teie riiki,» selgitab Guan Xin.

Hiinasse ei oota ta enam esinema vaid väikeseid gruppe, vaid ka suuremaid, ning mitte ainult klassikalise muusika esitajaid, vaid näiteks tantsuteatrit. «Muusikaga alustasime seetõttu, et seda on Hiina publikule kõige lihtsam tutvustada,» täpsustab Guan Xin.

sai võimsa avapaugu, Eesti esinejaid oodatakse Hiinasse tagasi.

Hiina suur läbimur

akse.

FOTOD: HEILI SIBRITS

Ühispilet esinejatega ehk Arsise ja noored muusikasõbrad Pekingis.

Rein Rannap pärast menukat Pekingi kontserti fännide piiramisrõngas.

Sel korral ei esinenud eestlased Pekingi kõige uhkemas ja moodsamas saalis – Prantsuse arhitekti Paul Andreu projekteeritud rahvuslikus etenduskunsti keskuses (National Centre for the Performing Arts), vaid kesklinna piiril asuvas nõukaaegse õhustikuga PLA Military saalides. Guan Xin peab võimalikuks, et ühel päeval esinevad eestlased ka Pekingi moodsas ooperimajas.

«Peking on väga suur ja siin toimub tuhandeid kultuurisündmusi, seepärast on kontserte müüa väga keeruline,» tõdeb Guan Xin.

«Kuna Hiina mõistes väiksemates linnades, teie mõistes megalinnades, on sellisele kultuurile väiksem ligipääs, hindavad nad teie muusikat ja tantsu isegi rohkem. Alustama peaks just sellistest kohtadest, sest kui sealt läheb kõmu lahti, siis saavad Pekingi ja Shanghai inimesed aru, et ahaa, see on midagi erilist ja suurt. Usun, et

see saab olema tulevikus meie strateegia.»

Kultuuriministeeriumi kantsler Paavo Nõgene, kes seoses Balti muusikafestivaliga kohtus Hiina mitmesuguste institutsioonide esindajatega, nendib, et Hiina kultuuriministeerium on nõus eestlasi igakülgselt aitama. «Hiina kultuuriministeerium ütles selgelt välja, et nemad soovivad, et selline kultuurivahetus oleks igaaastane. Kohtumistel nad rõhutasid, et nüüd on nende teha, et kohtumistel räägitu ei jääks vaid jutuks.»

Paavo Nõgene kinnistusel on Eesti Hiinast huvitatud kahel põhjusel. «Meie huvi on kindlasti loomemajanduslik, et meie kultuurikollektiivid pääseksid suurele huvitavale turule, aga ka see, et Hiina turist tuleks Eestisse. Kui 0,01 protsent hiinlastest külastaks Eestit, oleks see suur asi.»

Nõgene esitas kohtumisel aseministrile Eesti Kontserdi poolt kutse saata Tartusse

popkooride peole neli-viis Hiina noortekoori, võimalusel koos ühe Hiina popstaariga. «Popkooride peol õpetatakse eestlastele selgeks üks hiinakeelne laul, mida saaks koos 5000 eestlasega koos laulda ja esitada. Peo ülekandmiseks saab luua ühise, Hiina CCTV ja Eesti vahelise telesilla,» täpsustas Nõgene. Hiina avaldas soovi selle kutse vastu võtta juba tuleval aastal.

«RAMi ja Estonian Dream Big Bandi ringreisi järgmisel aastal, Eesti heliloojaid ja Hiina muusikuid ühendav programm, juhtiva agentuuri Wu Promotions pakkumised, jätkuv partnerlus Shanghai City Theatre'i ja CAPAga, suurprojekti «Adama passioon» esitusvõimalused nii filmide kui ka ringreisina, koostööd festivalidega, nagu Pekingi Uue Muusika festival ja Shanghai kunstide festival ning muusikamess,» loetleb Madis Kolk projekte, mis on koos hiinlastega juba töös.

* Autori sõltu toetas Eesti Kontsert.

KOMMENTAAR

AIVAR MÄE
Arsise juht

Meid oli hoiatatud publiku eest, kes on rahutu ja kõnnib saalis ringi ega kuula, mis lavalt tulemas. Meie kogesime absoluutselt vastupidist! Publik kuulas väga hästi. Kui ka jutustati omavahel, siis pigem seetõttu, et sooviti kohe muljeid vahetada. Kollektiivi juhina olin rahul Arsise mängijatega, kes igal pool andsid endast rohkem kui sada protsenti.

Kõige paremini õnnestusid kontserdid Pekingis, Shanghais ja

TIINA KODUMÄE
Arsise mänedžer

Hongkongis, kus tavaliselt olevat teadlikum publik Hongkongis oli publikust kohaliku lamängijad ja kellamängijad ja kellamängijad. Seetõttu oli ka see publik meile. Ükski kommentaari ei saanud, da lial oleme kuulnud tulli kohaliku kellamängijate gildi presidenti, kõik kellamängijad ilmas peaksid kuulama Arsise kontserti, see teaksid, millist muusikat on võimalik käsitsi teha! Hongkongis

KOMMENTAAR

KAIA URB
Eesti Filharmoonia
Kammerkoori laulja

Kammerkooril oli Hiinas kuus kontserti ja need ei sarnanenud meie tavapärase turneega. Hiina kontserdid kandsid rohkem kultuurivahetuse märki, mis meenutas endisaegseid kultuuripäevi NSVLi vabariikides. See tunne tugevnes eriti, kui nägime, kui tähtsaks peeti meie kohtumist ja ühiskontserti Jinani ülikooli kooridega.

Õnnestunumad esinemised jäävad aga tuuri teise poolde, seal olid ka kõige ilusamad ja parema akustikaga saalid. Eriti Guangzhou, kus oli viimane kontsert. Ilus, uhke

ja hea akustikaga saal. Omamoodi emotsionaalne oli kontsert Shanghai, kus oli palju eestlasi kuulamas. Publik ei ole regiooniti – põhjast lõunast, rikkam, lõunas teadlikum ja muusikast huvitatum. Üllataski vast see, et saalides oli nii palju eestlasi, ka päris pisikesi, seal ka tihtipeale päris tulla müra ja sagin.

Kontserdi kavade vahelises kahest pooles mees neli Pärdi teises Debussy, Kallaste ja Tormis. Kuigi Pärdi muusika oli publikule tuntavalt võõram harjumatum, võeti koos teise poole nendest muusikast dilliseima ja tuttavama helikeelega soojalt vastu. Kontserdi lõpuks laulnud Veljo Tormis «Jaanilaulud» said eriti suure aplausi, ma lisapalata meid jalt ära ei lastud.

Kuigi ajakava oli vahemaad pikad,

d oodatakse Hiinasse tagasi.

Ar läbimurre

Ar ja noored muusikasõbrad Pekingis.

enukat Pekingi kontserti fännide piiramisrõngas.

vikus meie steeriumi õgene, kes afestivalitmesugus-esindajate kultuuri-ust eestlasi «Hiina kult-les selgelt ivad, et sel-oks iga-l nad rõhu-ende teha, tu ei jääks kinnistu-uvitatud ie huvi on nduslik, et iitiivid pää-avale turu-iina turist 0,01 prot-astaks Ees-» ohtumisel Kontser- Tartusse

popkooride peole neli-viis Hiina noortekoori, võimalusel koos ühe Hiina popstaariga. «Popkooride peol õpetatakse eestlastele selgeks üks hiinakeelne laul, mida saaks koos 5000 eestlasega koos laulda ja esitada. Peo ülekanamiseks saab luua ühise, Hiina CCTV ja Eesti vahelise telesilla,» täpsustas Nõgene. Hiina avaldas soovi selle kutse vastu võtta juba tuleval aastal.

«RAMi ja Estonian Dream Big Bandi ringreisid järgmisel aastal, Eesti heliloojaid ja Hiina muusikuid ühendav programm, juhtiva agentuuri Wu Promotions pakkumised, jätkuv partnerlus Shanghai City Theatre'i ja CAPAga, suurprojekti «Aadama passioon» esitlusvõimalused nii filmide kui ka ringreisina, koostööd festivalidega, nagu Pekingi Uue Muusika festival ja Shanghai kunstide festival ning muusikamess,» loetleb Madis Kolk projekte, mis on koos hiinlastega juba töös.

* Autori sõitu toetas Eesti Kontsert.

KOMMENTAAR

AIVAR MÄE
Arsise juht

Meid oli hoiatatud publiku eest, kes on rahutu ja kõnnib saalis ringi ega kuula, mis lavalt tulemas. Meie kogesime absoluutselt vastupidist! Publik kuulas väga hästi. Kui ka jutustati omavahel, siis pigem seetõttu, et sooviti kohe muljeid vahetada. Kollektiivi juhina olin rahul Arsise mängijatega, kes igal pool andsid endast rohkem kui sada protsenti. Kõige paremini õnnestusid kontserdid Pekingis, Shanghais ja

TIINA KODUMÄE
Arsise mänedžer

Hongkongis, kus tundus olevat teadlikum publik. Hongkongis oli pool publikust kohalikud kella- ja kellaansambli dirigendid. Seetõttu oli ka sealne publik meile. Üks parimaid kommentaare, mida ilal oleme kuulnud, tuli kohaliku kella- ja kellaansambli gildi presidendilt: kõik kella- ja kellaansambli mängijad maa- ilma peaksid kuulma Arsise kontserti, siis nad teaksid, millist muusikat on võimalik käsikellade- ga teha! Hongkongi tä-

navatel meie protestijaid ei märganud. Küll oli liiklus pisut ümber korraldatud, kuid muu elu käis edasi samal viisil.

Kõige raskem publik oli Xuzhou linnas, kus tundus, et nad polnud meiega samal lainel. Kuigi oli olemas tõlk, meie naljad ilmselgelt nendeni ei jõudnud või ehk võib öelda, et läksid tõlkes kaduma. Xuzhou on tööstuslinn, kus vaesesse piirkonda on ehitatud üüratu ja väga moodne kontserdimaja. Märkasime, et pea kõik kontserdimajad ja -saalid on väga suured. Olnud pikalt kinnine ühiskond, püütakse inimesi kultuuri kaudu arendada, rahusvahelistada. Väga huvitav oli jälgida, kuidas pärast kontserti

autogrammitunde korraldati – inimesed pandi ritta, Arsise mängijad eraldati aga vastavate lintidega ja tseremoonia võis alata. Kuulajad järgisid klienditeenindajate korraldusi ning käitusid vaoshoitult. Palju oli pildistamist – küll mitte kontserdi ajal, sest see polnud ju lubatud, kuid alati pärast kontserti laval ja fuajees.

Eesti muusikud peavad igal pool maailmas käima ja tutvustama eesti muusikat ja kultuuri. Arsis on palju rännanud, kuid Hiina oma kultuuriga jättis sügava mulje. Meid koheldi väga hästi, tundsimet, et olemet oodatud! Olemet rahul Hiina-poolse korralduse kui Eesti Kontserdi korraldatuga.

KOMMENTAAR

KAIA URB
Eesti Filharmoonia Kammerkoori laulja

Kammerkooril oli Hiinas kuus kontserti ja need ei sarnanenud meie tavapärase turneega. Hiina kontserdid kandsid rohkem kultuurivahetuse märki, mis meenutas endisaegseid kultuuripäevi NSVLI vabariikides. See tunne tugevnes eriti, kui nägime, kui tähtsaks peeti meie kohtumist ja ühiskontserti Jinani ülikooli kooridega.

Õnnestunumad esinemised jäävad aga tuuri teise poolde, seal olid ka kõige ilusamad ja parema akustikaga saalid. Eriti Guangzhou, kus oli viimane kontsert. Ilus, uhke

ja hea akustikaga saal. Omamoodi emotsionaalne oli kontsert Shanghais, kus oli palju eestlasi kuulamas. Publik erineski regiooniti – põhjas käärikam, lõunas teadlikum ja muusikast huvitatum. Üllataski vast see, et saalides oli nii palju lapsi, ka päris pisikesi, sellest ka tihtipeale päris tugev müra ja sagin.

Kontserdi kava koosnes kahest poolest: esimeses neli Pärdi teost, teises Debussy, Kreeki ja Tormise. Kuigi Pärdi muusika oli publikule tuntavalt võõram ja harjumatum, võeti see koos teise poole meloodilisema ja tuttavana helikeelega soojalt vastu. Kontserdi lõpus kõlanud Veljo Tormise «Jaanilaulud» said alati eriti suure aplausi ja ilma lisapalata meid naljalt ära ei lastud.

Kuigi ajakava oli tihe, vahemaad pikad, sõit-

mist ja tegemist palju, jäi õnneks aega ka ringi vaadata. Taevase Rahu väljak ja Keelatud Linn Pekingis, Tuhanda Buddha mägi Jinanis, Guishan Hani hauakamber ja terrakotasõdalased Xuzhous – need märgid lüüesist tsivilisatsioonist jäävad meelde kõrvuti tänapäevastega.

Sudu-udune hall õhk, ülkiirelt tuiskavad rongid, gigantsete mastaa- pitega ehitusplatsid ja kümnete kilomeetrite pikkused teed-sillad kõrgetel vaiadel üle vette. Sajad näomaskides inimesed tohtu suurte hullumeelse liiklusega ristmikel täis autosisid ja rattaid, kus jalakäijal pole kunagi eesõigust.

Olukorrad, kus tuleb end arusaadavaks teha inimestele, kes räägivad ainult hiina keelt ja ei sõnagi muud. Varda ot- sas küpsetatud prussakad ja sajajalsed. Kit-

sukesed ja mitte eriti puhtad kõrvaltänavad, kus kihab kära ja erinevaid lõhnu täis elu ning kus pead hoolega vaadata, kuhu astud.

Hiina köök, mis pole kaugelki sarnane sellega, mida me siinkandis tunneme. Värviliste tullede säras pilvelõhkujad õöpimeduse taustal peegeldumas mustas vees. Vihmast tilkuv udune bambusemets. Lapsepõlve hiina muinasjutude raamatu kaanelt tuttav draakon istumas ülespoole kaarduva templikatuse nurgal. Öhtuses viirukisuitsus laulev buda munk...

On tuntuud tõde: et osata hinnata seda, kus sa elad ja mis sind igapäevaselt ümbritseb, on hea aeg-ajalt ära käia seda eemalt vaadata. Ja siis tagasi tulla ja sellest rõõmu tunda. Hiina on kindlasti neid kohti, mis mind enda poole kisub.